■ כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות ■

בסודשיח

■ בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת מקץ ■ נר ראשון של חנוכה ה'תשע"ב ■ 21.12.2011 ■ גליון מס' 152 ■

תפוצה לכל קהילות ישראל

על החלומות ופתרונם

/ הרב ברוך שמואל גנוט

כ"ק האדמו"ר מערלוי (רבי יוחנן סופר) שליט"א, כתב מכתב בדברי תורה למרן הגרי"ש אלישיב שליט"א. הוא הסביר בתחילת המכתב, שפורסם ב"קובץ תשובות" של הגרי"ש אלישיב, שהוא כותב אותו מפני שבלילה הוא ראה בחלומו את הגרי"ש אלישיב והם שוחחו בלימוד בעניין...

החלומות הם חלק מחיינו. ישנם החולמים יותר, ישנם חולמים פחות. אך כולם חולמים. מה הם החלומות? כיצד התורה וחכמיה מתייחסים לחלומות?

אבותינו הקדושים חלמו חלומות מופלאים. יעקב אבינו ראה בחלומו את הסולם הנודע, כמובא בתחילת פרשת ויצא. בפרשת וישב אנו למדים על חלומותיו של יוסף הצדיק ובסוף הפרשה על החלומות שהתממשו, חלומותיהם של שר המשקים ושר האופים, ובפרשתנו נקרא על חלום פרעה ופתרונותיו של יוסף. בתנ"ך מופיעים חלומות נוספים שהתקיימו והגמרא הקדושה הקדישה כמעט פרק שלם, פרק "הרואה" במסכת ברכות, לנושא החלומות ופתרונם.

מצאנו בדברי חז"ל התייחסויות שונות לדברי החלומות. מצד אחד אמרו חז"ל במסכת ברכות ש"דברי חלומות אינם מעלים ואינם מורידים", ומאידך אמרו ש"חלום הוא אחד משישים בנבואה". חז"ל גם אמרו ש"אין אדם חולם אלא מהרהורי ליבו, ממה שהוא מהרהר ביום". הגמרא שואלת שבפסוק אחד נאמר: "בחלום אדבר בו" ומכאן שה' יתברך מגלה לצדיקים את הנסתרות דרך החלום, ואילו בפסוק אחר נאמר: "והחלומות שווא ידברו". ומתרצת הגמרא: "כאן בחלום על ידי מלאך, כאן בחלום על ידי שד". התשב"ץ מסביר: "יש מהחלומות שהן צודקים ויש חלומות בלתי צודקים. החלום הבלתי צודק מגיע בהיות הכח המדמה בלתי בריא, מפני שורש יצירתו של האדם או מפני שאכל מזונות עבים המולידים אדים שחורים ויטרידוהו, וזה מה שאמרו חז"ל "על ידי שד", והוא מרוח רעה המזקת והשודדת את האדם, ולחלומות אלו אין לחוש כלל".

רבנו בעל ה"עקידה" מסביר לנו, בדרכו המיוחדת, את סוגי החלומות. לדבריו, ישנם שלושה סוגי חלומות. הראשון הוא "חלום הנבואה", חזיון לילה בו מראה הקב"ה לנביאיו את נבואותיו. ישנו סוג של "חלום רוח הקודש", בו מפיל הקב"ה תרדמה על אוהביו וצדיקי ישראל, מבטל את כוחות הגוף שלהם ומראה להם בחלום מגיליויי וסודותיו, וישנו סוג חלומות המשותפים לכל בני האדם, המגיעים אלינו על ידי כח הדמיון הפועל במוחנו גם בשעת השינה. בחלומות אלו, כותב ה"עקידה", בחלקם יש ממשות, "מהם שיש בהם עניין מעט והרבה דברים בטלים כמו תבן בתוך הבר, ומהם שיש בהם גילוי דעת להרבה מהדברים העתידיים". הוא מסביר שחלק מהחלומות הם כ"ניצוץ מהנבואה", אך היא הקטנה שבמדרגות הנבואה, ולכן אמרו חז"ל שבחלום יש "אחד משישים בנבואה", כדי להסביר לנו שהחלום נחשב ל"בטל בשישים" מבחינת רמת הנבואה האמיתית. בכל חלום, גם בחלום שחלק ממנו יכול להתגשם, ישנו חלק נכבד שלא יתגשם והוא הגיע מכוחות הדמיון ומה החלק הדמיוני והלא מציאותי אין אנו יודעים. רבי נהוראי סיפר, כמובא בגמרא, ש"עשרים וארבע פותרי חלומות היו בירושלים והלכתי אצל כולם, ומה שפתר לי זה- לא פתר לי זה, וכולם נתקיימו". וזאת כיצד? מסביר ה"עקידה" שאכן, החלום מורכב מהמוני פרטים וכל פותר חלומות יכול להצביע על נקודה נכונה מתוך החלום, ולכן ייתכן שכל הפתרונות , אותם פתרו "פותרי חלומות" מוצלחים, יתממשו במציאות.

כאשר "פותרי חלומות" טובים פתרו חלומות, הם ידעו גם להבין חלום, לנפות את החלק הדמיוני שבו וגם להכיר את תכונות הנפש של החלום עצמו. רבי יוחנן אמר בגמרא שכאשר עם הארץ חולם על יין- זהו סימן רע לו, אך כשתלמיד חכם חולם על יין- החלום נפתר לו לטובה. ומבאר רבי יצחק ערמאה

■ עוד בעיתון ■

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

השתדלות ובטחון
אחר שהורחק מבית אביו, יוסף שבע נדודים וצרה רודפת צרה, עד שהוא מוצא עצמו לבסוף בבית האסורים על לא עוול בכפיו...
המשך בעמ' 4

וקרא זה אל זה ואמר / תגובות "משהו בכיוון הראוי"
הגם שאני שותף לחרדתו של הכותב לשמם הטוב ומעמדם של רבני ישראל מכל הזרמים והעדות, קשה לי להזהות עם דבריו בשל מספר סיבות...
המשך בעמ' 4

שו"ת חורף
שאלה: בבית שיש בו שני חלונות, האם די לי בהדלקת נרות רק בחלון אחד, או שצריך להדליק בשני החלונות?...
המשך בעמ' 6

סיפור לשבת
על הניסים ועל הנפלאות ומצודתו פרוסה עד פולין
רב באחת מערי פולין, עלה בידו ממש עם פרוץ מלחמת העולם השנייה, לברוח משם, ובדרכים שונות הגיע לירושלים...
המשך בעמ' 5

שביבים
■ עַל-יְדֵי כְּהֲנֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים
■ המאיץ לכנס השלוחים?
■ פאו פאו / אנטי סרטני
■ גילוי דעת
המשך בעמ' 7

ז"ל בעל ה"עקידת יצחק", שכל חלום קשור למי שחלם אותו. כאשר עם הארץ חולם על יין, אזי היין קשור להיותו "מר נפש" ("ויין למרי נפש"- משלי לא, ו), ואילו כשהתלמיד חכם חולם על יין, הרי "יין ישמח לבב אנוש" (תהילים קד, טו). כשנגר חולם על עצים, החלום, מטבע הדברים, קשור לעצים בו הוא עסק כל היום, וכשבן ישיבה חולם על עצים, לפעמים הכוונה לסטנדר- העץ בו הוא למד במשך היום... כשעקרת בית חולמת על דלי מים וסמרטוט רצפה, החלום קשור כנראה לשטיפת הבית, שהיא צריכה לעשות למחרת, ואילו כשתלמיד חכם חולם על דלי ומי ספונג'ה, יתכן שהוא למד באותו שבוע על מי השופכין שמותר לשפוך בימות הקיץ ברחוב (בבא קמא ו, א) או על מי השופכין ששפכה בתו של המן על ראש אביה...

האתרוג והרב מבריסק

ובכל זאת, למרות שרוב החלומות הם דברים בטלים ו"חלומות שווא ידברו", מכל מקום חששו חז"ל לדברי חלומות במקומות מסוימים. הגמרא בסנהדרין (ל,א) כותבת, שכאשר אדם הצטער וניסה לדעת היכן אביו שנפטר הניח את מעשרותיו, או שהצטער היכן אביו שנפטר החביא את כספו הפרטי, ואביו הופיע בחלומו והראה לו היכן הניח את פירות המעשר או את כספו, והאיש קם בבוקר ואכן, הוא גילה באותו מקום פירות או כסף; אזי למרות שהפירות או הכסף אכן נמצאו באותו מקום, בכל זאת אין לחוש לחלום ולשברו. וזאת מפני שהחלומות מעורבים בדברים בטלים ויתכן שהחלום צדק בכך שמונחים שם פירות, אך אין זה אומר עדיין שהפירות הם פירות מעשר. וכן אם נמצא שם כסף, יתכן שהחלום צדק בכך שיש שם כסף, אך אין הכרח שהחלום צדק בכך שהכסף שייך לאביו... שאלה זו עלתה גם בתלמוד הירושלמי (מע"ש פ"ד ה"ו) ושם נחלקו התנאים האם יש לחוש לחלום כזה או לא ובאיזה מקרה. התשב"ץ סובר שהגמרא, הקובעת שאין להתייחס לחלומות, התייחסה רק לנושאים כספיים, כאשר ישנה "חזקה" בעניין, והחלום אינו מוציא מידי "חזקה". אך כאשר אדם חלם חלום על חתיכת בשר שהיא אסורה, עליו להחמיר מספק ולא לאכול את אותה החתיכה. משום שלמרות שבדרך כלל החלומות הם דברים בטלים, אך ישנם חלומות נכונים ואמיתיים, המגלים את העתיד והשופכים אור על העבר וההווה.

היו מרבותינו הראשונים שהורו הלכה או חזרו בהם מפסק הלכה שנתנו קודם לכן, לפי חלום שחלמו בשנתם. המהר"ם מרוטנבורג כתב פסק הלכה בדין מלמד בחיידר שעזב את עבודתו, והוא שינה את פסקו בעקבות חלום שחלם, בו גילה שהוא טעה בחלומו. הראב"ן בנה יסוד בדין כלי יין נסך לפי חלום, הסמ"ג מנה את הפסוק "השמר לך פן תשכח" בחשבון הלאוין לפי חלום שחלם בעניין, התשב"ץ חידש דין לפי חלום בעניין "מכה בדופן", רבנו אפרים פסק הלכה לאור חלום על כשרות דג הברבוטא וה"בית יוסף" מביא שה"רקאנטי" שינה את פסקו על סמיכת האתרוג ללולב בשעת הברכה, לפי חלום בו ראה שהוא מפריד את שני חלקי שם ה' זה מזה למחרת בבוקר בתפילה... ואמנם, רבותינו האחרונים לא הסכימו לכל פסקי ההלכה עליהם קראנו זה עתה. השו"ך כותב על כך ש"דברי חלומות לא מעלים ולא מורידים". וה"נודע ביהודה" כותב על דברי רבנו אפרים בעניין דג הבבוטא ש"חלום יעוף הוא, ולמה לא בא בעל החלום אל שאר בעלי התוספות שהתירו דג זה?!"...

הגר"ש פוברסקי שליט"א סיפר לידידיו שבחלום ניגלה אליו מרן הרב מבריסק זצ"ל ואמר לו שהאתרוג שקנה, הוא אתרוג פסול. "בדקתי את האתרוג והוא כשר למהדרין, ומכיון שלא יכול להיות שהבריסקער רב טעה" - אמר הגר"ש פוברסקי - "אז כנראה שעל החלק שהאתרוג פסול נאמר בחז"ל ש'אין חלום בלי דברים בטלים".

השיב לו הגרש"מ דיסקין זצ"ל: "ואולי החלק של ה"דברים בטלים" בחלומך, הוא זה שהרב מבריסק אמר לך שהאתרוג פסול?!"...

חז"ל אמרו, וכך נפסק בהלכה, שאדם שחלם חלום ונפשו עגומה עליו מהחלום, למרות שלא אוזכר בחלום דבר רע, ילך ויטיב את החלום בפני שלושה יהודים. עליו להעמיד שלושה מאוהביו ולומר להם "חלמא טבא חזיתי" (חלום טוב ראיתי) והם ישיבו לו: "טוב הוא וטוב יהיה, ה' יעשנו לטוב. שבע פעמים יגזרו עליך מן השמים שיהיה טוב ויהיה טוב", ואומרים זאת 3 פעמים, וממשיכים לומר את כל "סדר הטבת חלום" הכולל פסוקים על הפיכה (כמו "הפכת מספדי למחול לי"), פדות ("פדה בשלום נפשי") ושלמות ("שלום שלום לקרוב ולרחוק") ועוד פסוקים.

ה"מגן אברהם" כתב שבשעת הטבת החלום צריך החולם לזכור את החלום במחשבתו, וה"מאירי" כתב שלאחר שמטיבי החלום אמרו לחולם "חלמא טבא חזיתא", יספר להם את החלום והם ינסוהו לפותרו לטובה.

נאמר בגמרא, שמי שחלם חלום ואינו זוכר מה חלם, יאמר את הנוסח המקובל לכך ("רבונו של עולם אני שלך וחלומותי שלך" וכו') בשעת ברכת הכהנים. ומדוע דווקא בברכת כהנים? ביאר הזוהר הקדוש, ש"בשעה זו נמצאים רחמים בכל העולמות ומי שמבקש אז בשעת תפילתו על צערו- מתהפך לו הדין לרחמים". במדרש תנחומא מובא, ש"אפילו רואה אדם בחלומו חרב שלופה ונתונה בצווארו וקוטעת את ירכו, משכים הוא והולך לבית הכנסת ורואה את הכהנים נושאין את כפיהם והחלום הרע מתבטל ממנו".

כאשר אדם חולם חלום רע, נפסק בהלכה שיתענה אם נפשו מרה לו מהחלום, ואפילו בשבת. ועל איזה חלומות ומתי מתענים? כתב ה"שולחן ערוך" (רפח, ה): "יש אומרים שאין להתענות תענית חלום בשבת אלא על חלום שראהו שלש פעמים. ויש אומרים שבזמן הזה אין להתענות תענית חלום בשבת, שאין אנו בקיאים בפתרון חלומות לידע איזה טוב ואיזה רע. והעולם אומרים שנמצא בספרים קדמונים שעל שלשה חלומות מתענים בשבת, ואלו הן: הרואה ספר תורה שנשרף, או יום כיפורים בשעת נעילה, או קורות ביתו או שיניו שנפלו, ויש אומרים הרואה שנושא אישה. ומה שרואה שיניו שנפלו, דוקא שיניו, אבל הרואה לחייו שנשרו, חלום טוב הוא, שמתו היועצים עליו רעה. ונראה שהחלומות שאמרו בפרק 'הרואה' שהם רעים, גם עליהם מתענים בשבת".

הבחור שחלם על המסוקים

ובזמננו? החלומות אינם משמעותיים.

אך לכל כלל, ישנו יוצא מן הכלל. רבנו "הסטייפלר" זי"ל בעל "קהילות יעקב" סיפר, שבנו של רבי מנשה מאיליא זצ"ל חלם חלום שייסע לים ויטבע בו. הוא סיפר את חלומו לרבו הגאון רבי יצחק מוולוז'ין זצ"ל ואמר לו ר' יצחק: "דברי חלומות אינם מעלים ואינם מורידים" והוא היטיב לו את החלום ב"הטבת חלום". כעבור תקופה נסע חולם החלום לים וטבע בים. כשסיפרו זאת לרבו, אמר ר' יצחק מוולוז'ין: "כנראה ישנם פעמים שצריך לחשוש בהם לחלום"...

מו"ר הגר"ח קניבסקי שליט"א סיפר שאחת מאחיותיו חלמה ששכן שלהם נפטר, ואביה, מרן ה"קהילות יעקב" זצ"ל הורה לה לעשות "הטבת חלום". לאחר זמן קצר נפטר אותו השכן. ללמדנו שלא תמיד עוזר "הטבת חלום", אמר הגר"ח קניבסקי שליט"א.

בבני ברק התפרסם על מלמד חשוב בת"ת "תורת אמת" שנפטר לבית עולמו. הוא הופיע בחלום באמצע ה"שבעה" אצל ילדיו ואמר

להם שהוא חייב 14 ₪ לבעל החנות על חגורה שקנה ממנו. הבנים הלכו לבעל החנות והוא סיפר בהתפעמות שאכן, מספר ימים לפני פטירתו של אותו יהודי, קנה הוא ממנו חגורה והיה חסר לו 14 ₪. המוכר הציע לו לשוב ולשלם את החוב, אך מכיוון שהוא הובהל לבית החולים עוד באותו היום, לא הייתה לנפטר אפשרות לשלם את החוב ומהשמים, כך כנראה, איפשרו לו להופיע בחלום אצל ילדיו לבקשם שישלמו את החוב. בספר "דרך שיחה" מובא שרבי חיים קניבסקי שליט"א סיפר, שאחד האברכים בבית הכנסת סיפר לו, שאביו נפטר והוא בא אליו בחלום וסיפר לו שהוא, האב, חייב לפלוני סכום כסף. הלך הבן לאותו אדם ורצה לפרוע את חובו של אביו. המלווה ההמום לא הבין מהיכן הבן יודע על ההלוואה. "חוץ מאבא שלך, אף אחד לא ידע מזה, ואביך נפטר הרי בחטף?!" "כנראה שאביו היה זהיר ביותר בדיני ממונות ולכן נתנו לו מהשמים רשות לבוא בחלום לבנו", הסביר הגר"ח קניבסקי שליט"א.

מספר הגאון רבי אליהו מן, שהגר"ח קניבסקי סיפר לו כך: "הגיע אלי בחור וסיפר לי שחלם שתהיה התנגשות גדולה בין שני מטוסים ויהרגו מהתאונה יהודים רבים, וכשיקום למחרת בבוקר, תהיה ידו מלאה בפצעים, וזה יהיה לו סימן שהוא יחלה במחלה קשה ממנה ימות. הבחור לא שם לב לחלום וכעבור תקופה קצרה אירע "אסון המסוקים" בו נהרגו יהודים רבים. למחרת בבוקר התעורר הבחור וידו הייתה מלאה פצעים. שלחוהו אלי והוא הראה לי את ידו, שהייתה מלאה בפצעים".

"אמרתי לו", מספר הגר"ח קניבסקי שליט"א, "ראשית, "אין חלום בלא דברים בטלים" ויתכן שמה שחלם שימותף זה דברים בטלים. שנית, שיאמר בתפילה מה שמועיל לחלום, ושאלתיו היכן לומד והשיב שהוא לומד ב..., אז אמרתי לו שיעבור ללמוד בישיבה קדושה והדבר יגן עליו"...

"סבא!! תהיה תאונת דרכים!!"

נכון שבדרך כלל "חלומות שווא ידברו", אך סיפור החלום שאספר לכם כאן ועכשיו קרה איתי, ואם אינכם מאמינים לי, תוכלו לבררו אצל בני משפחתי הקרובים והרחוקים. היה זה לפני כ-10 שנים ואני חלמתי שסבא שלי, ר' משה דוד שליט"א, עוזב את ביתו למחרת ונפצע קשה בתאונת דרכים. קמתי בבוקר בבהלה ומיהרתי להתקשר לסבא ולסבתא שלי. "סבא, אל תצא היום מהבית! חלמתי חלום שאתה נפצע בתאונת דרכים קשה", ביקשתי ממנו בלחץ ובהתרגשות וסבא שלי הסכים. באותו הערב מתקשרת אלי סבתא שלי שתחי' ואומרת בבכי: "החלום! החלום שלך התקיים!".

"סבא נפצע בתאונת דרכים?" שאלתי בבהלה, והתשובה הייתה שלא, סבא שלי אכן לא יצא מהבית, אך בן דוד שלי יהודה נסע מישיבת חברון אל סבא שלי, אל ביתם של סבי וסבתי, ובדרכו הוא נפצע בתאונת דרכים קשה, ממנה, הוא לא התאושש עד לרגע זה והוא נחשב כ"צמח", ה' ירחם עליו ויחיש את רפואתו. (שמו: חזקיהו אליהו יהודה אריה בן רבקה לרפואה שלמה. אשמח אם תתפללו לרפואתו השלמה במהרה).

דוד של אבי, הרב החסיד רבי משה ישראל גנוט זצ"ל, חלם באחד הלילות חלום בו יושב הוא ב"טיש" אצל מורו ורבו, הסבא קדישא מויז'ניץ ה"אהבת ישראל" זצ"ל. ה"אהבת ישראל" קרא לו לבוא אליו וביקשו: "תגיע אלינו ר' משה"... וכך היה, כעבור מספר ימים "הגיע ר' משה אל ה"אהבת ישראל" והוא נפטר לבית עולמו. את דברי החלום שמעתי אני בעצמי ממנו וכעבור מספר ימים שמעתי עליו שוב, כאשר רב חסידי ויז'ניץ ברחובות הגרי"א אדלר הספידו וסיפר על החלום.

"כשר' משה ישראל סיפר לי שה"אהבת ישראל רוצה אותו אצלו, הבנתי שבקרוב הוא ייפטר מהעולם", אמר הרב אדלר וסיפר על מקרים דומים שאירעו לאנשים שחלמו שקרובי משפחתם ביקשו מהם בחלום "לבוא אליהם"...

אז מהי ההתייחסות לחלומות, לאחר שמצד אחד אנו למדים ש"דברי חלומות אינם מעלים ואינם מורידים" ומנגד, ישנם חלומות שמידי פעם מתקיימים?

הגר"ח קניבסקי סיפר את הסיפור הבא, ובו אנו למדים הגדרה לעניין, וכך סיפר רבי חיים: "היה יהודי שהתפלל אצל ה"חזון איש" והוא שאל את אבא (= הסטייפלר) שהנה כתוב ש"חלומות שווא ידברו" והנה, הוא חלם שאחיו מת, ואכן כעבור זמן הודיעו לו שאחיו נפטר באותו הלילה בו חלם שאחיו מת. השיב לו אבא זצ"ל: "הדבר דומה למה שאומרים על אחד שהוא שקרן. וכי אינו מדבר אף פעם אמת? וכי כשהוא אומר שהוא רוצה לאכול האם זה גם שקר?! אלא הכוונה שהוא רגיל לדבר דברי שקר, אבל ייתכן שידבר גם פעם אמת. כך גם כאן, "חלומות שווא ידברו" ואי אפשר לסמוך עליהם, אבל בוודאי יתכן שיש בהם פעם אמת"...

הגר"ח קניבסקי שליט"א הצביע מספר פעמים לשבח על אלו שרואים את רבותיהם בחלום. הוא הצביע על דברי הגמרא בברכות (נו,א): "א"ר אלעזר ר' יחונן חזא בחלמא מילתא מעליא", ופירש רש"י: "הלילה נראה לי רבי יוחנן בחלום, והואיל ונראה לי, יודע אני בו שאומר היום דבר טעם". לאחר אחת הפעמים בו ראיתי את הגר"ח קניבסקי בחלום הלילה, שלחתי לו מכתב בו כתבתי שלכאורה יש לי מעלה בכך שראיתי את פני מורי ורבי בחלום, אך אינני מבין, הרי חז"ל אמרו שאדם חולם על הדברים והאנשים שהוא חושב ביום, ואם כן, מהי הגדולה בכך שתלמיד חולם על רבו, הרי תלמידים חושבים ומזכירים את רבותיהם במשך היום, בדרך כלל?!

--היה זה אחד המכתבים הבודדים שהגר"ח קניבסקי לא השיב לי עליהם תשובה. מישהו יכול להסביר לי מדוע?...

חז"ל אמרו שישנם חלומות שצריך להתייחס אליהם ביתר חשיבות וזהירות. כתבו הספרים שבחלומות אלו כדאי לחשוש גם בימינו, והם: חלום שחולמים לפנות בוקר, חלום שחבר שלנו חולם עלינו, חלום שנפתר בתוך חלום, חלום שחזר ונשנה שוב. ואמנם ה"ערוך השולחן" כתב שגם בחלומות אלו בדרך כלל אין לאדם רגיל מן השורה לחשוש ולדאוג מהם ורק אדם שהוא טהור ומחשבותיו בתורה וביראה והוא אינו ממלא את כריסו באוכל לפני השינה (כי אוכל שלפני השינה יכול לגרום להגברת "הכח המדמה" באדם ולהוסיף בחלומותיו דמיונות)- צריך לתת תשומת לב לחלומות מהסוג הזה.

ה"ערוך השולחן", וכמותו גם הרב החיד"א, הנצי"ב מוולוז'ין ועוד גדולי תורה, הורו שבימינו אין לצום בדרך כלל על ראיית חלומות מפחידים וקשים, ועלינו לערוך "הטבת חלום" לפני שלושה ולומר את הנוסח על חלומות בברכת הכהנים. הגאון רבי חיים פלאג'י זצ"ל המליץ בשם רבי אליהו כהן זצ"ל בעל "מדרש תלפיות" שלא לדבר באותו היום דברים בטלים, להרבות בצדקה ולעסוק בתורה, שלימוד התורה מגן ומציל מכל הפגעים.

ומה קורה כשהאדם חלם חלום טוב? ה"כף החיים" הביא שהזוהר הקדוש המליץ לאלו שחולמים חלומות טובים לזכור ולא לשכוח אותם ואז, כך אומר לנו הזוהר הקדוש, הם יתקיימו בעזרת ה'.

יהודי הגיע לאדמו"ר בעל "בית ישראל" מגור זצ"ל וסיפר לו על חלום שחלם. השיב לו ה"בית ישראל": "שלאפט אביסל- חולעמט אביסל" ("תישן פחות- תחלום פחות")...

ושיהיו לכולנו חלומות פז...

פרשת מקץ

השתדלות ובטחון

/ הרב יעקב הלוי פילבר

אחר שהורחק מבית אביו, יוסף שבע נדודים וצרה רודפת צרה, עד שהוא מוצא עצמו לבסוף בבית האסורים על לא עול בכפיו, ולפתע לכאורה הוא רואה אור בקצה המנהרה, שני שריו של פרעה נתונים עמו בבית האסורים, אחד מהם הוא שר המשקים שיוסף פתר פתרון טוב לחלומו שפרעה יחזירו לתפקידו כבראשונה. במצוקתו מנצל יוסף את ההזדמנות שנפלה לידו והוא מבקש משר המשקים בקשה מאד הגיונית שיזכור אותו לטובה ויעשה עמו חסד ויזכירו אל פרעה, בקשה שאולי תביא להוציאו מבית האסורים. ברם תוחלתו זו של יוסף אינה מתממשת, שר המשקים לא רק שאינו זוכר את יוסף אלא "וישכחהו", ובגלל ניסיון כושל זה של יוסף נגזר עליו להתאחר עוד שנתיים בבית הסוהר, כמו שאמרו במדרש (ב"ר פט) על הכתוב: "ויהי מקץ שנתיים ימים" - "שעל ידי שאמר לשר המשקים **'זכרתני... והזכרתני'** נתווספו לו שתי שנים".

על דברי המדרש הללו שואל המגיד מדובנא בספרו 'אהל יעקב': ידענו מקדמונינו שגדר הביטחון באלוקים הוא **שלא יבטח האדם במעשה נסים**, אלא ישתדל ויעסוק בסיבות ואמצעים ארציים כמו המלאכה והמשא?ומתן וכדומה, ויהיה בוטח בה' כי על ידי הסיבות הללו ישיג חפצו, וכך אמרו חז"ל: על הכתוב: "וברכתיך בכל אשר תעשה'. 'וברכתיך' - יכול יהיה יושב ובטל? תלמוד לומר: 'בכל אשר תעשה'". ולכאורה כך נהג יוסף כאשר השתדל באמצעים ארציים ולא סמך על הנס, ואם כך למה נענש?

רבנו בחיי (על התורה) מסביר שחט ושלום שיוסף הצדיק יתלה בטחונו בשר המשקים כי היה בטחונו רק בה' לבדו, ולכן אילו אדם אחר היה נוהג כמו יוסף לא היה בכך חסרון, כי כוונת יוסף היתה שאם הקב"ה הזמין אליו את שר המשקים אין זאת אלא שההשגחה העליונה שלחה אותו שיֵעשה לו נס על ידו, שהצלת הקב"ה את האדם היא על ידי סיבות, והאדם מצדו חייב לעשות השתדלות שלא לסמוך על הנס. אלא שכאן יש שתי מדרגות במידת הבטחון הנדרשת מבני האדם: המדה הרגילה היא שעל כל אדם להשתדל מצדו בהכנת הסיבות ולבטוח בקב"ה שיסייע לו בהצלחת דרכו. אך יש **מדרגה גבוהה יותר**, שאין דורשים אותה מכל אדם אלא רק מן הצדיקים, והיא שלא להתערב כלל בסיבות שמביאות את ההצלה, שלא להכתיב לקב"ה איך יביא את הישועה, אלא לסמוך בכל על הקב"ה "וה' יעשה הטוב בעיניו" (שמואל ב, י יב). ולכן גם אחר שראה יוסף שהקב"ה זימן לו את שר המשקים, היה צריך להמשיך לבטוח שהקב"ה שהוא לבדו יסיים את ישועתו מבלי לתדרך את שר המשקים איך יפעל להוציאו מבית האסורים. ועונשו של יוסף היה שדיבר עם שר המשקים וחילה פניו לדבר עם פרעה עליו, כמו שאמר לו במפורש: "והזכרתני והוצאתני". בקשה כזו לצדיק כמו יוסף נחשב הדבר לעוון, והקב"ה מדקדק עם הצדיקים אפילו כחוט השערה.

ואפשר להסביר את כישלונו של יוסף גם בדרך אחרת, לא בעצם הדיבור אלא בתוכנו. בדבריו של יוסף לשר המשקים יש שני חלקים, א. בקשה, ב. אינפורמציה, הבקשה: "כי אם זכרתני אתך כאשר ייטב לך, ועשית נא עמדי חסד, והזכרתני אל פרעה, והוצאתני מן הבית הזה". והאינפורמציה: "כי גנב גנבתי מארץ העברים, וגם פה לא עשיתי מאומה כי שמו אותי בבור". אילו היה יוסף מסתפק במסירת האינפורמציה בלבד ומשאיר ביד ההשגחה העליונה איך ייעשה שר המשקים שליח של ההשגחה העליונה להוציאו מבית המאסר, היה בכך השתדלות שאינה פוגעת בביטחון, שהעיקר נשאר בידי שמים. אבל מרגע שיוסף אינו משאיר להשגחה העליונה כל תפקיד, אלא מטיל על שר המשקים גם את הדרך איך להצילו, בבקשתו זו הפך יוסף את שר המשקים משליח?ההשגחה למושיע בזכות עצמו, ועל כך אמר הנביא ירמיה (יז ה): "ארור הגבר אשר יבטח באדם ושם בשר זרועו". ולכן נענש מפני שהגזים בהשתדלותו מעבר לצורך הנדרש.

וקרא זה אל זה ואמר — תגובות

"משהו בכיוון הראוי"

/ מ. הררי - רעננה

תגובות רבות הגיעו למערכת בעקבות הדברים שכתב "אברך כולל" נגד יוזמת "נישואי חינם" של רבני "צוהר". חלקן היו מתלהמות ביותר. ביניהן של חמדת לבבי, אורי בן-נון. כל התגובות 22 במספר, ללא יוצא מן הכלל, תמכו ביוזמה. כל אחד והסברו. רוב המגיבים כעסו על שנתתי במה לפרסום עויין אנונימי. וכאן עלי לקיים ועשית הישר והטוב: הכותב המוכר לי היטב, הסכים לפרסם בשמו, אלא שהזהרתי אותו שביום מן הימים כאשר ירוץ להכונת רב עיר או דיינות יהיו ב"צוהר" רבנים שיזכרו את דבריו והם עלולים לעמוד בדרכו. וכך נשמט השם. הנה אחת התגובות המאוזנות

הגם שאני שותף לחרדתו של הכותב לשמם הטוב ומעמדם של רבני ישראל מכל הזרמים והעדות, קשה לי להזהות עם דבריו בשל מספר סיבות.

הראשונה שבהן היא, כי בתוך עמי אני יושב, ורואה סביבי את הזילות הנוראה והמעמד הירוד של מוסד המשפחה היהודית בישראל של ימינו.

אני אישית מכיר הרבה זוגות החיים ביחד כמשפחה לכל דבר. זוגות אלה מנהלים משק בית משותף, מביאים יחד ילדים לעולם, ובחלק מהמקרים אף משנים את שמם במשרד הפנים לשם משפחה אחד. כל זאת - למעט פרט אחד חשוב ומהותי: זוגות אלה לא עמדו אי פעם תחת חופה כדת משה וישראל, וככל הנראה גם לא יעשו זאת בעתיד. מדובר, ללא עוררין, בתופעה נפוצה ונרחבת.

מיזם הנישואים של רבני צהר הינו אמנם נסיון "לייבש את האוקיינוס בכפית", אך גם זה משהו בכיוון הראוי. ואם ישאל השואל - ומה בכך? מה הם מועילים במספר זוגות מצומצם אותו הם משיאים? התשובה לכך פשוטה - וכי ממתי נרתע מלהפיץ אור ולפעול בכיוון הנכון, גם אם המלאכה מפרכת ואין תוצאותיה ניכרות מייד? אמנם לא עלינו המלאכה לגמור, אך גם איננו בני חורין להפטר ממנה!

הסיבה השניה בגינה אני חולק על דברי הכותב הנכבד, היא משום שאינני רואה במאבק הרבנות ומשרד הדתות במיזם צהר, מאבק לשם שמיים. לצופה מן הצד זה נראה כמאבק על יוקרה, כבוד, שליטה וכח. מיזם צהר, לטעמי, מנסה לעשות את שהממסד הדתי נכשל לעשות משך עשרות שנים - לחבב את היהדות על כלל העם, לגלות פנים מאירות ומקרבות במקום אלה הקיימות היום.

הבה לא נשקר לעצמנו. לאורך שנים רבות, וללא כל קשר מי שלט במשרד הדתות, בין אם היו אלה אנשי ה"מזרחי", ש"ס או אגודה, היתה משמעות השליטה סידור ג'ובים למקורבים ולאנ"ש, הסטת תקציבים למי שהשר חפץ ביקרם, והתמקדות בראיה צרה של "מה יביא לנו יותר מנדטים בבחירות הבאות". שיפור השירות לציבור? חס וחלילה! האהבת היהדות על כלל הציבור? הם מלהזכיר. כל עוד האחיין של רב פלוני סודר כמשגיח כשרות במועצה דתית פלונית, ומקורבו של עסקן אלמוני מונה למזכיר מועצה דתית אחרת - אנחנו את תפקידנו מלאנו.

במצב דברים זה, לא פלא כי שירותי הדת במדינת ישראל זוכים לדירוג נמוך בכל שכבות הציבור, ואף בציבור הדתי - זה שהיה אמור להגן בחירוף נפש על הרבנות.

במילים אחרות, הרבנים ועסקני הדת הם אלה שבמו ידיהם, ובצדק רב, הביאו על עצמם את שמם הרע. במצב עניינים זה, הזעקה כנגד רבני צהר הינה זעקת הקוזאק הנגזל. הממסד הדתי/רבני הרוויח ביושר רב את דימויו הנמוך.

גם דברי הכותב הנכבד כי יש בטענות צהר משום הטלת דופי ברבנים אחרים כאילו הם נוטלי ממון, ולחילופין הצדקת נטילת הממון על ידם, יש בה היתממות במקרה הטוב. הטענה היא כנגד רבנים המקבלים את שכרם מכספי הציבור, בנושאם מישרה ציבורית רשמית בשירותי הדת של מדינת ישראל, ולמרות זאת לא סירבו (בלשון המעטה...) ליטול שכר על סידור חופה וקידושין, לעיתים אף בצורה בוטה.

אינני נכנס מעל במה זו למקורות המימון של קמפיין זה או אחר, מתוך רצון למקד את הדיון במישור הערכי-עקרוני.

קיצורו של דבר - במקום לשלב כוחות ולהבין כי אנו מצויים במצב של "עת לעשות לה' הפרו תורתך" - בוחר הממסד הרבני לפעול כנגד אלה המנסים לקומם את רוח היהדות ומוסד המשפחה היהודית, וחבל.

סיפור לשבת

על הניסים ועל הנפלאות
ומצודתו פרוסה עד פולין

רב באחת מערי פולין, עלה בידו ממש עם פרוץ מלחמת העולם השנייה, לברוח משם, ובדרכים שונות הגיע לירושלים, אבל אשתו וילדיו נשארו שם. הוא סבר, שאם הוא יהיה מחוץ לפולין - יקל עליו לפעול להציל גם את בני משפחתו. בינתיים פרצה המלחמה, והוא גר בירושלים, מלא צער ודאגה לגורל יקיריו, והוא גם לא ידע כבר באותו שלב, היכן הם נמצאים. שכן, בימי המהומה והאנדרלמוסיה - רבים נמלטו מבתיהם ומעריהם, בחפשם אחר מקומות מסתור ומחבוא, שנראו בעיניהם בטוחים יותר מאימת האשמדאי הנאצי שהשתלט על פולין כולה, ולא ידע אם גורל דומה לא עבר גם על בני משפחתו.

שמע אותו רב מפולין על סגולה טובה לישועה, ללכת ארבעים ימים רצופים לכותל המערבי ולהתפלל במקום הקדוש. שמע ועשה כן אף הוא. יום יום הלך לכותל המערבי והפיל תחינה ובקשה לבורא עולם להצלת יקיריו. באמצע הימים הללו הבחין, כי סמוך אליו עומד תמיד יהודי צנום ואומר תהילים, והתעוררה בו סקרנות להכירו. ביום הארבעים התקרב אליו יותר והחליט בלבו, כי אין זה יהודי פשוט, אלא הוא עובד ה' וצדיק מיוחד במינו.

והיהודי הזה היה: ר' בנציון בר' הירש מיכל. צדיק בן צדיק. אביו, ר' הירש מיכל היה שם-דבר בירושלים. ר' הירש מיכל הגדול!

המשך בעמוד הבא...

הוא ר' הירש מיכל תלמידו של ר' יהושע לייב דיסקין זצוק"ל מבריסק. ענק היה האיש ר' הירש מיכל ז"ל, ובנו, ר' בנציון, קדוש מרחם היה. קדוש וטהור, תמים ומקובל ומבורך בכל המעלות שמנו בצדיקים. קשה אפילו לתאר את מהות האיש, כי היה כמו מלאך, תמיד היה עסוק בלימוד תורה ובעבודת ה', פיו היה נצור כמו על מנעול ובקושי שמעו מלה ממנו.

וזה היה האיש שאותו רב מפולין שם בו עיניו. בצר לו ובמצוקתו ניגש אליו ואמר לו, בלי כל הקדמות: אני פליט מפולין, אשתי וילדי נשארו שם תחת משטר הכיבוש של היטלר, ורוצה אני לדעת איפה הם?..

התבונן בו ר' בנציון ואמר לו: ובכן, מה אתה רוצה ממני? מה נטפלת אלי? אבל האיש לא הירפה והמשיך לדבר אליו: אני יודע שאתה יכול לדעת ותוכל להגיד היכן הם! ר' בנציון ממשיך בטענתו: איזה עסקים יש לך איתי? מאיפה עלי לדעת זאת? כמו שאתה לא יודע, כך אני לא יודע...

שניהם ממשיכים להתמקח ביניהם, עד שר' בנציון סגר את ספר התהלים והלך לו לדרכו. אבל הרב מפולין לא וויתר. הוא הלך אחריו עד שהגיעו לחצר בתי-מחסה במעלה ההר, במרכז הרובע היהודי, ממנו נשקף היטב מקום המקדש. ר' בנציון צעד במהירות עד שהוא הגיע לביתו, נכנס ונעל את הדלת אחריו. המתין האיש כמה רגעים ואחרי זה דפק על הדלת. מיד שמע צעדים מהירים והדלת נפתחת, ובמרכז החדר עמד ר' בנציון והזמין אותו להיכנס פנימה. בבקשה, באת לביתי! ועכשיו אני מחוייב בהכנסת אורחים.

משנכנס פנימה, אמר לו לשבת והתיישב, שמחה התעוררה בלבו, שהנה עתה הכול כבר שונה, והוא אף מציע לו לשתות כוס קפה, ומיד רץ למזוג לו. כשהביא את הקפה, הוא חוזר ושואל אותו: ובכן, מה אתה רוצה, והאיש עונה: אני רוצה לדעת איפה אשתי וילדיי? ר' בנציון תולה בו מין מבט מתחנן: מנין לי לדעת?... והוא משיב לו: אני יודע שהרב יודע ואני מבקש שתענה לי...

באותו רגע הרצין ר' בנציון עד למאוד ופנה אליו באמרו: אתה מבטיח לי שלא תספר לאף אחד? מובן שהאיש מיד נתן הבטחתו. או אז הוריד ר' בנציון ראשו לכמה רגעים ואחר הרימו ואמר לו: האם מקום מגוריכם הוא בבית פינתי? כן, השיב האיש. ולבית יש שתי קומות? - הוסיף ושאל. כן השיב האיש. ולבית יש שתי קומות? - הוסיף ושאל. כן, השיב. בכן, המשיך ואמר: הגרמנים נמצאים שם אבל אינם פוגעים בהם לרעה והם כולם יבואו לירושלים בריאים ושלימים. לך לשלום!...

כעבור זמן מסויים, אכן הצליחו אשתו והילדים לצאת מעמק-הבכא והגיעו ארצה בריאים ושלמים.

הרב שמר את הסוד הזה בלבו זמן רב, ורק לאחר שנפטר ר' בנציון לבית עולמו, בא לאחר ההלויה, שהתקיימה ביום שישי, וסיפר זאת לרבי יעקב משה חרל"פ זצ"ל, תלמידו של רבי ר' הירש מיכל זצ"ל. וגם אני אבלח"ט שמעתי זאת מהרב הנ"ל. ולאחר שנים שמעתי שסיפר זאת רבי אליהו לאפייאן זצ"ל.

(הרב חנניה צ'ולק / עזר מציון)

שו"ת חורף
הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שאלה: אני גר לבד בבית שיש בו שני חלונות ושניהם פונים לרשות הרבים, האם די לי בהדלקת נרות חנוכה רק בחלון אחד, או שאני צריך להדליק בשני החלונות?

תשובה: **די להדליק בחלון אחד.**

ביאור: נראה שהשאלה נובעת בעקבות דברי הגמ' במסכת שבת שמי שיש לו ב' פתחים צריך להדליק בשניהם משום החשד של תושבי המקום שיעברו ליד פתח אחד ויראו שלא הדליק שם נרות ויבואו לחשוד בו שגם בפתח השני לא הדליק נרות חנוכה ולא קיים את המצווה, ולכן שואל השואל שאם כן גם עליו להדליק נרות בשני החלונות משום החשד וכמו שיתבאר.

אמנם על אף שדברי הגמרא האלו נפסקו להלכה בשולחן ערוך מכל מקום אין חיוב בזמנינו להדליק נרות בשני פתחים או בשני חלונות ואבאר: כתב הרמ"א שבזמנים שנוהגים להדליק בתוך הבית ממש ולא עושים שום היכר לבני רשות הרבים אין צורך לחשוש לחשד של העוברים ושבים ורק בתקופות שהדליקו בחצרות אז שייך לחשוש לחשד, וכתבו פוסקי זמנינו שגם בימינו אין צורך לחשוש לחשד אף על פי שחזר המנהג להדליק בחצרות או חלונות הבתים, שהרי גם בימינו נוהגים רבים להדליק בפנים הבית (מנהג זה רווח בעיקר בחצרות אדמורי"ם) ולכן אין צורך לחשוש לחשד ודי להדליק בחלון אחד.

א - דף כ"ג עמוד א'.
ב - ובגמ' שם מבואר שרק אם הפתחים נמצאים משתי רוחות אז שייך חשד אבל לא בשני פתחים ברוח אחת וכן נפסק בשו"ע, ולפ"ז כל השאלה דידן שייכת רק בשני חלונות הפונים לרחובות שונים, אמנם יל"ע בזה שהרי המג"א כתב שכל מה שלא חוששים לשדאדעלמא הוא משום שאין אנשים זרים נמצאים בעיר בזמן הדלקת נרות ובימינו אין זה שייך ויל"ע.
ג - או"ח סימן תרע"א סעיף ח'.
ד - שם.
ה - כך מבוא בכמה ספרים בשם הגרש"ז אוירבעך זצ"ל ולהבהל"ח הגרי"ש אלישיב שליט"א.
ו - וראיתי שמביאים שלמעשה הגרש"ז זצ"ל החמיר לעצמו והדליק בשני פתחים בעקבות מעשה שהיה שדפק עובר אורח בביתו ושאל למה לא מדליקים נרות חנוכה.

שביבים / שאול שיף

עַל-יְדֵי כְּהֲנֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים

נקבעו (-בחנוכה) צורות מיוחדות של מצוה - יסודית, ומהדרין ומהדרין מן המהדרין - שאין בשאר המצוות. כי אחרי הנפילה הרוחנית הגדולה, אחרי ההתיונות הגמורה שהגיעה גם עד הכהונה הגדולה, בודאי רפו הידים. וכשהתעוררה הגבורה הממלכתית והשאיפה להרחבה והחרות המדינית התחילה להכות גלים, היתה ההכרזה הראשונה - חרות האומה. עצם ההכרזה הזאת יש לה מעלה גדולה וקדושה כלפי ההתיונות, אבל בלי "כהניך הקדושים" לא היה בה כח לעמוד ולהמשך עד הסוף. ואת זה הראה לנו הקב"ה בנס של פך השמן, שהפך הקטן שהיה חתום בחותמו של כהן הגדול היה בו הכח להאיר את האור הגדול לתוך כל נפש האומה. ומשום כך נקבעו במצוה זו הדרגות של חוק והדור וגם הדור מן ההדור, לרמז על המעלות והמדרגות שישנן בגאולת ישראל ושכולן מכוונות לאותה המדרגה הגדולה של קדושת ישראל. ובנגוד להתיונות שפשטה אז בישראל, שגזרה: "כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל" (ב"ר ב, ד), החליטו בית דין של חשמונאים להזכיר שם שמים גם בשטרות (ר"ה יח:), כלומר - הכנסת זרם קודש גם בחיי החול.

ובדרך זו עלינו ללכת גם היום, להכניס את זרם הקודש בכל דרכי החיים, העבודה והבנין של תחית עמנו על אדמת קדשו.

(מאמרי הראי"ה, עמ' 259, נאום בחנוכה תרצ"א)

*

ובהיות שאנו עסוקים בשבועות הללו בפרשיות יוסף ואחיו, וכבר כתבו קדמונים ואחרונים, כי הימים הללו יפים לעורר אהבת איש לרעהו ואהבת חינם, כפי שהטיף תמיד הראי"ה קוק זצ"ל, גם כאשר ביקשו לפגוע בו בדברי שקר ועלילות דברים, הנה מכתב שכתב הראי"ה קוק המדבר בעד עצמו. המכתב ראה אור לראשונה ב"אפיקי תורה" ונמסר לפרסום על ידי הרב שיינפעלד - לונדון.

ב"ה יום י"ט לחדש אדר תרפ"ז

לכבוד הרבני המופלג מו"ה ישראל מאיר סגל נ"י שלו' וברכה.

זה איזה שבועות שהגיעני מכתבו, אשר שבר את לבי מאד, והנה בכל ההזדמנות, הנני יוצא במכתבים ובדברי מוסר ותוכחה, וישנם כאלה שמקשיבים לדברי נועם, אבל להפוך את כל הלבבות לטובה ולקדושה ע"ז אנו צריכים לרחמי שמים מעושה נפלאות יוצר רוח האדם בקרבו, שיהפך לב האבן ללב בשר בב"א.

ומה שכותב כ' שאומרים בשמי שאנכי התרתי כדור הרגל והדלקת האלקטרי בשבת קודש, ורכיבת דו-אופנים, לא ישעה לדברי שקר, וחלילה לזרעא דאבא להתיר איסורים.

וע"ד החינוך החפשי הלא זה הוא קול צעקתי מאז באתי אל הקודש, בכתב ובע"פ, ומה יש לנו לעשות כ"א לחזק את כל העוסקים בחינוך שיש בו תורה ויראת שמים, ודי יודע שאני עושה כל מה שיש בכחי בזה.

בכלל אומר לכ' ולכל יראי ד' הכואבים על שוממותינו שרק תרופה אחת ישנה להטבת המצב, והיא האחדות והאהבה של כל הדוגלים בקדושת השי"ת ותוה"ק בקשר עם חבת אה"ק ובנינה, כי אז גם רחוקים יתקרבו, והשפעת הקדושה תגדל בע"ה ונשוב כולנו ורפא לנו.

והנני בזה דושה"ט באהבה, הק' אברהם יצחק הכהן קוק

נ.ב. אחרי שכבודו הדפיס מכתבו בעתונים חובה עליו להדפיס את המכתב הזה ג"כ.

המאיץ לכנס השלוחים?

המכתב המתפרסם להלן הוא תרגום מדוייק מאנגלית, שנשלח לכ"ק הרבי מלובביץ' על ידי רודולף שטרן, אז תושב לונדון. רודולף שטרן (ז"ל) הוא אביו של הנגיד מרתין שטרן הגר בירושלים, ונושא על שכמו וכיסו מספר לא מבוטל של שליחי חב"ד. משיחיסטים ואנטי-משיחיסטים כאחד. אישים מרכזיים בסביבתו הקרובה של הרבי סבורים, כי המכתב הזה ואחרים, הזהים פחות או יותר באותו תוכן, היו במכלול שיקוליו של הרבי לקיים כעבור מספר שנים כנס שלוחים, שיאפשר לשלוחים ללמוד אחד מזולתו. מכתב מיוחד בסגנונו.

בפברואר, 1982

כבוד הרבי מלובביץ
רחוב איסט פרקווי 770
קראון הייטס
ברוקלין, ניו יורק
ארה"ב

אדוני היקר

הרשה לי לבקש את התייחסותך בנושא שאני מקווה שיהיה בעל ערך.

אני תומך ביוזמות של חב"ד. למעשה, אני משוכנע כי מאז מלחמת העולם, חסידות חב"ד היא המשפיעה ביותר למען המטרה היהודית. אך, חושבני כי היא יכולה להיות יעילה הרבה יותר, וכן מכובדת יותר, אם תנסה להגיע למטרתה מזווית שונה.

ניתן, ללא ספק, לראות את ההשקעה וההקרבה הרבה של שליחי חב"ד, אך התועלת מהשקעה והקרבה זו תגדל לו יזכו השליחים להכשרה ביחסי ציבור ודיבור בפני קהל לפני שיחלו בתפקידם. חלקם חוננו ביכולת האלתור באופן שמספיק להם להצליח באופן המעורר הערכה אף ללא הכשרה ממשית.

לעניות דעתי, קיים פן נוסף הראוי לתשומת לב רבה עוד יותר, ובמיוחד כעת. כוונתי לכך שחב"ד יכולה לתפוס את משרות הרבנות בעולם המערבי וזאת כתוצאה מכך ש:

א. ישנו מחסור (ברבנים)

ב. הקבוצות האחרות שמוציאות מקרבן בני תורה עסוקות בעצמן ואינן מתעניינות בכך.

אם חב"ד תצליח לתפוס את משרות הרבנות הללו, תוקל משימתה בכל קנה מידה אפשרי. הדבר יעניק לאנשינו כבוד ומעמד. עול אחזקת המוסדות יעבור מכתפי אנשים בודדים לכתפי קהילות, ובכך יהיו מעורבים יותר מאשר אלמלא כן.

נסיתי בכוחותיי הדלים לסייע בהשמת רבני חב"ד במשרות רבנות. אך התברר כי רבים מהם אינם עונים לדרישות התפקיד. הרשה

לי להוסיף כי האנשים הללו הם משכמם ומעלה. ניתן למלא את החיסרון בו הם לוקים, בקלות. מורים מיומנים שיעבירו קורס הכשרה קצר, יוכלו לתקן את המצב.

אני מקווה כי תשקול את דעותיי הצנועות כבעלי ערך, ולכבוד ייחשב לי לו אזכה לתגובה.

בתודה ובציפייה, בכבוד רב, רודולף שטרן.

פאו פאו / אנטי סרטני

הצמח פאו פאו משתייך למשפחת האנוניים (Annonaceae). משתמשים בפירות, בענפים צעירים ובחוטרים. הפאו פאו הוא נציג יחיד של משפחת האנוניים באזורים ממוזגים. רוב בני המשפחה הם עצים טרופיים ירוקי-עד. הוא גם העץ היחיד הנשיר במשפחה זו. מוצאו ממזרח ארה"ב ומזרח קנדה והאינדיאנים הפיצו אותו עד טקסס וקנזס. גובהו של הפאו פאו 6-8 מ', העלים רחבים, צבעם ירוק כהה, דומים לאלה של האנונה, מה שמשווה לעץ מראה טרופי. בסתיו, בעונת השלכת, העלים מקבלים צבע צהוב זוהר. מכל פרח צומחים כמה פירות, בדרך כלל שישה, אבל לפעמים גם תשעה. הפירות מתוקים ומזינים ומשמשים מזון לאנשים רבים. הפירות הבשלים צבעם צהוב. משקל הפרי 200-400 ג', ולפעמים אפילו 600-800 ג'. עץ אחד נותן כ-30 ק"ג פרי. הפרי מכיל: 18%-20% סוכרים, 1.2% חלבונים, 1.2% שומנים, 2.6% סיבים, חומצות אמיניות, ויטמין A ו-C ומינרלים רבים. ערכו התזונתי 80 קלוריות ל-100 ג' של ציפת הפרי. מינרלים עיקריים: סידן 63 מ"ג ב-100 ג', אשלגן 345 מ"ג ב-100 ג', זרחן, ברזל, אבץ, נחושת ומנגן.

הצמח מכיל כ-50 acetogenins שנחשבים למרכיבים הפעילים העיקריים של הצמח, וכאחראים לפעילות האנטי-סרטנית שלו. הזרעים מכילים אלקלואידים. acetogenins הם מרכיבים הנוצרים מדחיסה של שאריות של אצטט, המתחברים ראש אל זנב. בתהליך הסינתזה שלהם נוצרות מולקולות טבעתיות ממולקולות ליניאריות.

רפואה מסורתית: הפרי נחשב למשלשל ונהגו להשתמש בו למניעת עצירות. העלים נחשבים לדיורטים (משתנים). בשימוש חיצוני השתמשו בהם לטיפול בכוויות, כיבים ואבצס. הזרעים הם נרקוטיים וגורמים לבחילה. נהגו להשתמש באבקה מהזרעים כדי להרוג כינים. הזרעים הורגים חרקים והשתמשו בהם בחקלאות ללוחמה נגד מזיקים. מציפת הפרי הכינו צבע צהוב, ומהסיבים שבקליפה הפנימית של הגזע הכינו חבלים חזקים.

ה-acetogenins שבפרי מעכבים באופן סלקטיבי ייצור של ATP במיטוכונדריה של תאים סרטניים. כתוצאה מכך חל עיכוב בגידול של כלי דם המזינים את התאים הסרטניים. בנוסף, הם מעכבים תאים בעלי תנגודת לתרופות (MDR- multiple drug resistance).

רוב הגידולים הסרטניים מכילים כ-2% של תאים בעלי תנגודות לתרופות. הכימותרפיה אינה פועלת על תאים אלה. לאחר מחזור הטיפולים הראשון בכימותירפיה, התאים הרגישים לתרופה נהרסים. מתקבל הרושם שהגידול הסרטני אמנם קטן ושהטיפול הצליח. אבל התאים שאינם רגישים לתרופות לא נהרסו והם מתרבים. כך נוצר גידול חדש המורכב כולו מתאים שאינם רגישים לתרופות. במחזור הטיפולים השני בכימותירפיה לא תהיה לתרופות השפעה על הגידול, כי הוא מורכב מתאים שאינם רגישים לתרופות.

פאו פאו הוא הצמח היחיד שנמצא יעיל נגד תאים אלה. במחקר שנעשה באוניברסיטת Purdue על ידי חוקר בשם J. McLaughlin השתמשו במיצוי מהחוטרים והענפים הצעירים. המחקר בדק את יעילות הפאו פאו בקרב 100 חולי סרטן, ונמצא כי היה יעיל ב-50% מהמקרים. בבדיקות in vitro השמיד מיצוי מהצמח את כל התאים העמידים.

תופעות לוואי: בכמה מקרים דווח על בחילה. מינון: קפסולה אחת עם האוכל 4 פעמים ביום.

(הכותבת ד"ר מינה פארן - מרצה וחוקרת בתחום צמחי המרפא)

גילוי דעת

כסלו תשע"ב

בימים אלו קיימת אוירה כאילו צה"ל מצוי בהקצנה דתית עקב דרישות מחמירות של חיילים דתיים ובעיקר בני ישיבות ההסדר.

עמותת לה"ב שמטרתה להגן על החייל הדתי, מוצאת לנכון להבהיר מספר דברים הסותרים את האוירה שנוצרה בכלי התיקשורת,ובקרב הציבור כולו.

אנו רבנים צבאיים במילואים, לאורך זמן שירותינו בצה"ל, ביקשנו למצוא את המאחד בין חלקי החיילים המשרתים והכל ברוח טובה, וגישה חברית אוהבת.

אין כל שינוי בגישה זו שהיא מורשתו של מורינו ורבינו הרב הראשי לצה"ל הראשון הגר"ש גורן זצ"ל.

שני דברים השתנו מהעבר:

א. ריבוי גדול של בני ישיבות וחיילים הנקראים חרדים, המתגייסים לצה"ל.

ב. מן המפורסמות, שהמתירנות ברחוב שאינו דתי היא רבה יותר מבעבר ולכן, כמשקל נגד, מתחנכים תלמידי הישיבות ליתר הקפדה במצוות על מנת להקל בהתמודדות עם הרוח המתירנית שברחוב הכללי.

לגופו של ענין, מערכות הצבא לא נדרשו לבטל אירוע כלשהו כתוצאה מדרישה הלכתית של החייל הדתי. מה שנתבקש הצבא לעשות הוא: להתחשב ולשחרר את החייל הדתי מהשתתפות באירוע שאינו מבצעי, אשר אינו מתאים לרוח ולאורח החיים שהוא רגיל אליו ולאורו התחנך.

האם באירוע בבה"ד 1 אשר לא היה אירוע מבצעי, נתבקשו המארגנים לבטל את שירת הנשים או שבסך הכל ביקשו מהם לשחרר את מי שמקבל את ההלכה כי "קול באשה ערווה"? זאת לאור הסכם ה"שילוב הראוי" שצה"ל כה התהדר בקבלתו ובהסכם עם איגוד ישיבות ההסדר. אמנם קיימות דעות מקילות בענין הזה כבענייינים אחרים, אך מה לנו להלין על אלו המבקשים לקיים את ההלכה כפי שקבלו על עצמם. במקום לכבד אותם ולהעריך את דבקותם באורח החיים עליהם חונכו מתנכלים להם ודוחקים רגליהם. מדוע לא לכבד חיילים אלו שמפקדיהם מעידים עליהם כי חיילים טובים ומסורים הם. לאן נעלמה כאן הדמוקרטיה?

אם רוצים למרות הכל, לקיים אירוע בהשתתפות כל החיילים, יואילו בטובם המארגנים להתחשב בנ"ל ומראש לא להעמיד בפניהם עובדות שיקשו עליהם.

אנו תומכים וקוראים לכל אלו אשר בני הישיבות ודומיהם יקרים להם לעמוד לימינם של כל חייל אשר יפעל בהתאם להלכה כפי שקיבל מרבותיו ודוחים בכל תוקף הטלת אשמה על חיילים אלו שכאמור, מבקשים לשמור על ההלכה.

אנו מבקשים משלטונות הצבא לפעול בצורה כזו שלא תגרום לפירוד, אלא לאחווה וריעות.

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

**נשמח לקבל תגובות
והערות מהקוראים
בדוא"ל: besod@013net.net**

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
אימייל. gilwein26@012.net.il